კონსტიტუციური შეთანხმების (კონკორდატის) იდეურ-სამართლებრივი ბუნება

გივი ლობჟანიძე
სამართლის დოქტორი, აფილირებული პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ
თბილისი, სამღერეთის №5
599588259
givi.lobzhanidze@giu.edu.ge

ზოია ადამია
ფილოლოგიის დოქტორი, აფილირებული პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუ
თბილისი, სამღერეთის №5
599270746
zoia.adamia@giu.edu.ge

აბსტრაქტი

კონკორდატი საერთაშორისო ხელშეკრულებაა, რომელიც ორ სახელმწიფოს შორის იდება, აქედან ერთი არის წმინდა საყდარი (ვატიკანი) რომის პაპის მეთაურობით, მეორე მხარე - სახელმწიფო, რომლის საგანია ურთიერთობა კათოლიკურ ეკლესიასთან (კათოლიკეებთან ქვეყანაში). ასევე მისი შინაარსი გულისხმობს, საერთო ინტერესების განსაზღვრას პიროვნებებთან, ინსტიტუტებთან და საეკლესიო ქონებასთან დაკავშირებით.

როგორც წესი, კონკორდატი შერეულ საკითხებს შეეხება, რომელიც არის ორივე მხარის ინტერესთა სფერო.

კონკორდატი, თანამედროვე გაგებით, გაუთანაბრდა კონსტიტუციურ შეთანხმებას, რაც გულისხმობს ქრისტიანული ეკლესიისა და სახელმწიფო ურთიერთმიმართებას.

როდესაც საქართველოს კონსტიტუციით უზრუნველყოფილია რწმენის თავისუფლება, აქ მოიაზრება არა მხოლოდ საქართველოს მოქალაქის, არამედ ზოგადად ადამიანის რელიგიური თავისუფლება.

სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის შეთანხმების გაფორმებამ გამოიწვია აზრთა სხვადასხვაობა, ზოგიერთის მოსაზრებით ეს იყო სხვა რელიგიებისა და რწმენის ადამიანების მიმართ დისკრიმინაციული მიდგომა, რაც არ იყო სწორი.

საქართველოს კონსტიტუციით უზრუნველყოფილია რწმენის თავისუფლება. აქ მოიაზრება არა მხოლოდ საქართველოს მოქალაქის, არამედ ზოგადად ადამიანის რელიგიური თავისუფლება.

ჩვენი ქვეყანა ისტორიულად იყო გამორჩეული ტოლერანტობით, ერთ-ერთი მსოფლიოს დანარჩენი ნაწილისაგან განსახვავებით - მოყოლებული დავით აღმაშენებლიდან დღემდე.

საკვანძო სიტყვები: კონკორდატი, საერთაშორისო ხელშეკრულება, ვატიკანი, წმინდა საყდარი

IDEOLOGICAL-LEGAL NATURE OF THE CONSTITUTIONAL AGREEMENT (CONCORDAT)

Givi Lobzhanidze
Doctor of Laws, Affiliated Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
599588259
givi.lobzhanidze@giu.edu.ge

Zoia Adamia
Doctor of Philology, Affiliated Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
599270746
zoia.adamia@giu.edu.ge

Abstract

Concordat is an international agreemnet made between two states, one of them is Vatican - the holly place leadered by the pope of Rome and the second one is – the state authorities managing the relations with the catholic church. Also its conception and target is to define interests with persons, institutions and the church property.

The concordat deals with the foreign and domestic matters which is the field of interests between the both parties.

The concordat with its contemporary meaning is the same as the constitutional agreemnet meaning the relations between the christian church and the state.

Based on the Georgian Constitution we have the freedom of belief meaning that this conception contains both the Georgia's citizens and generally the persons interests belonging to any religious community.

The agreement between the state and church made caused some misunderstanding. Some people clamed that it was a discriminative action towards the other religious groups and their belief, that of course, was not right.

Based on the Georgian Constitution, we come across the freedom of religious belief including Georgians and representatives of the other nations.

Our country has always been tolerant towards the other nations from the historical period, sience the very ancient times, for example, David Agmashenebeli period up to nowadays.

Key words: Concordat, international agreement, Vatican, Holy See

შესავალი

საქართველოს უზენაესი კანონის კონსტიტუციის მე-8 მუხლი აცხადებს:

რწმენისა და აღმსარებლობის თავისუფლებასთან ერთად სახელმწიფო აღიარებს საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებულ როლს საქართველოს ისტორიაში და მის დამოუკიდებლობას სახელმწიფოსაგან. საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის ურთიერთობა განისაზღვრება კონსტიტუციური შეთანხმებით, რომელიც სრულად უნდა შეესაბამებოდეს საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებულ პრინციპებსა და ნორმებს ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა სფეროში.[1]

ძირითადი ნაწილი

70 წლის ათეისტურ სივრცეში ცხოვრების შემდეგ უდიდესი მოვლენა იყო 2002 წლის 14 ოქტომბერს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II და საქართველოს პრეზიდენტის ედუარდ შევარდნაძის მიერ სვეტიცხოვლის დიდ ტაძარში კონსტიტუციურ შეთანხმებაზე ხელმოწერა, რომელიც 2002 წლის 22 ოქტომბერს დამტკიცებული იქნა საქართველოს პარლამენტის მიერ.

რაც შეეხება შეთანხმების შინაარსის მხარეს, შედგენილია საერთაშორისო სტანდარტების (კონკორდატის) შესაბამისად და განიხილავს ქვეყნის მდგომარეობის გათვალისწინებით საჭირო და აქტუალურ საკითხებს.

ხელშეკრულების ტექსტში მითითებულია, რომ საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია არის ისტორიულად ჩამოყალიბებული საჯარო სამართლის იურიდიული პირი. კომენტარებში აღნიშნულია: მასზე არ ვრცელდება "საჯარო სამართალი იურიდიული პირის შესახებ" კანონის დებულებები, რადგან საკონსტიტუციო შეთანხმება თავისი იურიდიული ძალით კანონზე მაღლა დგას. შესაბამისად, მის უფლებაუნარიანობას განსაზღვრავს საკონსტიტუციო შეთანხმება. მართლმადიდებელი ეკლესია თავის საქმიანობას წარმართავს კანონიკური სამართლის, კონსტიტუციის, ამ შეთანხმებისა და საქართველოს სხვა აქტების საფუძველზე. ეკლესიას სპეციალური უფლებამოსილების გარეშე წარმოადგენს: საეკლესიო კრება, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი, წმინდა სინოდი და საქართველოს საპატრიარქო, ხოლო სამართლებრივ ურთიერთობაში უფლებამოსილებას ანიჭებს სრულიად კათოლიკოს-პატრიარქი, რომელიც ხელშეუხებელია.[2]

საქართველოს კონსტიტუციიდან გამომდინარე, სახელმწიფო მხარს უჭერს აღსარებისა და საეკლესიო საიდუმლოს დაცვას, სახელმწიფო აღიარებს ეკლესიის მიერ შესრულებულ ჯვრისწერას კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

სახელმწიფო სასულიერო პირს ათავისუფლებს სამხედრო ვალდებულებებისაგან, სამაგიეროდ უზრუნველყოფილია სამხედრო საჯარისო ფორმირებებში, საპატიმროებში და თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში მოძღვრის ინსტიტუტის შექმნა. გარდა ამისა, საგანმანათლებლო დაწესებულებებში მართლმადიდებელი სარწმუნოების შესახებ საგნის სწავლებას, ნებაყოფლობის საფუძვლზე ფართო ასპარეზი ექმნება.

---

[1] საქართველოს კონსტიტუცია, თბ., 1995, გვ. 8.

[2] სონღულაშვილი ვ., სახელმწიფოსა და ეკლესიის სამართლებრივი ურთიერთობა XI-XII საუკუნეების საქართველოში, თბ., 2016. გვ. 203.

სახელმწიფო აღიარებს ეკლესიის საკუთრებას და სხვა ქონებრივ უფლებებს, რაც განმტკიცებულია კანონმდებლობით. საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე არსებული მართლმადიდებლური ტაძრები, მონასტრები (მოქმედი და არამოქმედი) მიწის ნაკვეთები და ნარგავები ეკუთვნის საქართველოს ეკლესიას. რაც შეეხება საზღვარგარეთ მდებარე ქართულ მართლმადიდებლურ ტაძრებს, მონასტრებს, მათ ნანგრევებს, სხვა საეკლესიო ნაგებობებს, სახელმწიფო იღებს ვალდებულებას, მოლაპარაკება აწარმოოს შესაბამის სახელმწიფოებთან მათი მოვლა-პატრონობის და საკუთრების თაობაზე.

შეთანხმებაში მნიშვნელოვანია იმის განცხადება, რომ სახელმწიფო ეკლესიის საკუთრებად ცნობს სახელმწიფო დაცვაში (მუზეუმში, საცავებში) მყოფ საეკლესიო საგანძურს (კერძო საკუთრებაში არსებული ნაწილის გარდა), თუმცა იქვეა დათქმა, რომ აღნიშნული საეკლესიო საგანძური, როგორც საერთო-ეროვნული საგანძურის ნაწილი, არის სახელმწიფოსა და ეკლესიის ერთობლივ მფლობელობაში მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად (წმინდა ნაწილებისა და წმინდა რელიკვიების გარდა). ხელშეკრულების მუხლებში კარგად ჩანს სახელმწიფოსა და ეკლესიის ურთიერთთანადგომა ეროვნულ ღირებულებათა დაცვისა და მოვლა-პატრონობის თვალსაზრისით. არის ობიექტები და ნაგებობანი, რომლებიც ერთობლივი ზრუნვის საგანია. სახელმწიფო ეკლესიასთან შეთანხმებით, მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, ამტკიცებს დამატებით წესებს მუზეუმებსა და საცავებში დაცული საეკლესიო საგანძურის სარგებლობის შესახებ, ასევე კულტურულ-ისტორიული ღირებულებების მქონე ტაძრების აღდგენის, რესტავრაცია-კონსერვაციის ან მოხატვის პროექტებს და ა.შ.

შეთანხმების ერთ-ერთ საკითხს წარმოადგენს 1921-1990 წლებში სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის დაკარგვის პერიოდში, ეკლესიისათვის მატერიალური და მორალური ზიანის მიყენების ფაქტის აღიარება, სახელმწიფომ აიღო ვალდებულება მატერიალური ზიანის ნაწილობრივ კომპენსაციაზე.

შეთანხმების ბოლო მე-12 მუხლი ეხება ტექსტში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის საკითხს, რაც შესაძლებელია მხოლოდ მხარეთა ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე, ორივე მხარის ხელმოწერითა და პარლამენტის და წმინდა სინოდის დამტკიცებით.

ჩვენთვის მნიშვნელოვანია (და არა მარტო) შეთანხმებაზე ხელმოწერის დროს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II მიერ წარმოთქმული სიტყვა, რადგანაც ვთვლით, რომ ამ სიტყვაში არა მარტო შეთანხმების მნიშვნელობაზეა საუბარი, არამედ შეფასებულია არსებული რეალობა და დანახულია ქვეყნის მომავალი. ესაა არაჩვეულებრივი ანალიზი, თუ რანი ვიყავით, რანი ვართ, რად შეიძლება ვიქმნეთ.[3]

“აღსრულდა განგება ღვთისა! სვეტიცხოვლის ამ დიდებულ ტაძარში, იქ, სადაც დაკრძალულია წმინდა ნაწილები ილია წინასწარმეტყველისა და კვართი უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი, სადაც იკურთხებოდნენ მეფენი და პატრიარქნი, სადაც განისვენებენ ჩვენი დიდი წინაპარნი დღეს, საუფლო კვართისა და მირონმდინარე ბრწყინვალე სვეტის დღესასწაულზე, საქართველოს პრეზიდენტი და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ხელს ვაწერთ მეტად მნიშვნელოვან დოკუმენტს, - კონსტიტუციურ შეთანხმებას, რომელიც განსაზღვრავს ურთიერთობას სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის”, - ბრძანა საქართველოს პატრიარქმა ილია II-მ.

საქართველოს პატრიარქი თავის გამოსვლაში შეეხო ეკლიან გზას, რომელიც განვლო ერმა და ეკლესიამ 2002 წლოვანი ისტორიის მანძილზე. განსაცდელი ქართველ ხალხს მრავლად ჰქონია, მაგრამ წმიდა დავით აღმაშენებლისა და თამარის შემდეგ თითქმის საერთოდ აღარ დაგვდგომია მშვიდობიანი ჟამი. მან ხაზი გაუსვა ეკლესიისა და სახელმწიფოს ერთად დგომის საკითხს, რაც უკავშირდებოდა მტერთან ბრძოლის უმძიმეს პერიოდს - გათიშვის, სიდუხჭირის,

[3] ე. ბატიაშვილი, საუბრები ილია მართალზე, თბ., 2021, გვ. 1.

დაცემისა და ღალატის, მაგრამ, მისი აზრით, ყველაზე მძიმე დრო მაინც მეფის რუსეთთან შეერთების შემდეგ დაგვიდგა, რადგან ქვეყანას ერთდროულად მოუშალეს უმაღლესი საერო და სასულიერო ხელისუფლება, საქართველოს მეფისა და საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის სახით. მანამდე ასეთ ფაქტს ჩვენს ცხოვრებაში ადგილი არ ჰქონია. 70-წლიანმა ათეისტურმა ყოფამ კი ჩვენს ეკლესიას ფიზიკური და მატერიალური განადგურების საფრთხე შეუქმნა. დახურეს და დაანგრიეს ათასობით ტაძარი და მონასტერი, რეპრესირებულ იქნა მრავალი მღვდელმსახური, ტოტალიტარული რეჟიმის პერიოდში სასულიერო პირს უფლება არ ჰქონდა საზოგადოებასთან კონტაქტისა. უფლება არ ჰქონდა გაჭირვებული ადამიანის დახმარებისა. არადა ეკლესიის უმთავრესი ფუნქცია ხალხის მსახურებაა. ეს იყო მოკლე, მაგრამ საქართველოს ისტორიის კონკრეტული მონაკვეთის რეალური მდგომარეობის ნათლად წარმოჩენა.[4]

ილია II საგანგებოდ შეეხო სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის დადებული შეთანხმების უმთავრეს მიზანს, რომლითაც ეკლესიას მიეცემა საშუალება, მეტი ძალისხმევით იშრომოს ერის საკეთილდღეოდ; მისი აზრით: ეს შეთანხმება ეკლესიას აძლევს უფლებას განათლების, კულტურის, სოციალური, ჯანდაცვის, სამხედრო-საჯარისო და სხვა სფეროში მოღვაწეობისა, როგორც ეს მიღებულია მსოფლიოს ცივილიზებულ ქვეყნებში. შეთანხმება გულისხმობს საეკლესიო საკუთრების აღდგენას ეკლესია-მონასტრებზე, ხატებზე და სხვა საეკლესიო დანიშნულების ნივთებზე. მუზეუმებში დაცული საეკლესიო საგანძური კი იქნება ორმხრივ (სახელმწიფოსა და ეკლესიის) მფლობელობაში. აგრეთვე მოხდება ჩამორთმეული მატერიალური ქონების ნაწილობრივი კომპენსაცია; შეთანხმებით განისაზღვრა ეკლესიის სტატუსიც.

ასევე აღვნიშნავთ, რომ სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ურთიერთობა თანამედროვე ეტაპზე განსხვავებულ მიდგომას მოითხოვს, რაც განპირობებულია ქვეყნის შიდა პოლიტიკური მოწყობითა და, ასევე, საერთაშორისო სიტუაციის გათვალისწინებით. პატრიარქის გამოსვლაში გაიჟღერა ხელშეკრულების სამართლებრივი მხარის შეფასებამაც.

სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ურთიერთობის ყველაზე მისაღებ ფორმად შერჩეულ იქნა კონსტიტუციური შეთანხმება, აღნიშნა პატრიარქმა, რომელიც კონსტიტუციის შემდეგ ყველაზე მაღალი რანგის სამართლებრივი აქტი იქნება. ამით სახელმწიფო აღიარებს, რომ ეკლესია ჩვენი ქვეყნისათვის ისტორიულად არსებული განსაკუთრებული ფუნქციისა და მნიშვნელობის მქონე სამართალსუბიექტია.

კონსტიტუციური შეთანხმება არის დიდმნიშვნელოვანი ნაბიჯი და მოვლენა, მაგრამ, ამავე დროს, ეს არის მხოლოდ ძირითადი მიმართულების განმსაზღვრელი ხელშეკრულება, რომლის განხორციელება უნდა მოხდეს სახელმწიფოს მხრიდან სხვადასხვა სამართლებრივი აქტის მიღებით.

იწყება ახალი ეტაპი სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ურთიერთობისა და ის ყოველდღიურ დიდ შრომას მოითხოვს. დღეს ჩვენ ყველამ კიდევ უფრო მეტი პასუხისმგებლობა ავიღეთ ღვთის, ერთმანეთისა და საზოგადოების წინაშე და ეს ბევრს გვავალებს.

თავის გამოსვლაში პატრიარქი არ მორიდებია აღენიშნა საქართველოს ეკლესიაში არსებული პრობლემები. აღნიშნა, რომ პრობლემები ეკლესიის წიაღშიც მრავლადაა, იმედი მაქვს, ღვთის შეწევნით შევძლებთ, სათანადო პასუხი გავცეთ სექტანტთა პროზელიტიზმს და ამასთან ხელი შევუწყოთ ქვეყნის მოსახლეობის მორალურ-ზნეობრივი თვალსაზრისით დაცვას; ბევრი რამაა გასაკეთებელი თვით მოძღვართა დონის ასამაღლებლად, - თქვა პატრიარქმა.

გამოსვლაში, ასევე, ხაზი გაესვა ეკლესიის მზადყოფნას, ითანამშრომლოს ნებისმიერ ორგანიზაციასთან და პოლიტიკურ ძალასთან, რომლის საქმიანობაც ჩვენი ქვეყნის ინტერესების საკეთილდღეოდაა მიმართული. ეკლესია იყო, არის და კვლავ უნდა დარჩეს ერის გამაერთიანებელ სულიერ ძალად და ამისათვის ყველამ ერთად უნდა ვიღვაწოთ. ილია II-ს არ

[4] გ. ლობჟანიძე, სახელმწიფო სამართალი, თბ., 2022, გვ. 244

დავიწყებია იმ სუბიექტების დასახელება, რომლებიც მონაწილეობდნენ ხელშეკრულების მომზადებაში. ამით დოკუმენტის ხარისხობრივი და სამართლებრივი დონეც გაიზარდა მის შექმნაში პოლიტიკური პარტიების, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციების ფართო ჩართულობის გზით, რაც ერის გაერთიანების სურვილის მინიშნებაც იყო. მის გამოსვლაში შეიმჩნევა სინანული ერში და პოლიტიკურ სპექტრში პოლარიზაციის ტენდენციების გამო. მიუხედავად ამისა, ამ დოკუმენტის შექმნაში თითქმის ყველა პოლიტიკურმა პარტიამ მიიღო მონაწილეობა და თავისი სერიოზული წვლილი შეიტანა უწმინდესმა. საქართველოს პატრიარქმა მადლობა გადაუხადა ყველა სამინისტროს, არასამთავრობო და ახალგაზრდულ ორგანიზაციებს, უმაღლეს სასწავლებლებსა და დაწესებულებებს, ვინც გარკვეული წვლილი შეიტანა ერისათვის მნიშვნელოვანი საკითხის გადაწყვეტაში.

ცალკე აღნიშნა პარლამენტისა და მისი თითოეული ფრაქციის, აგრეთვე, წმიდა სინოდის, საპატრიარქოსი და ჩვენი ქართული ეკლესიის სამღვდელოების წარმომადგენლების დიდი დამსახურება.

თავისი გამოსვლის ბოლოს მადლობა გადაუხადა საქართველოს პრეზიდენტს და ხატოვნად აღნიშნა: ბუნებრივია, არაერთი უმნიშვნელოვანესი დოკუმენტისთვის გაქვთ ხელი მოწერილი, მაგრამ, ვფიქრობ, ერის სასიცოცხლო ინტერესებიდან გამომდინარე, ეს შეთანხმება ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეულია.[5]

ალბათ ყველა დამეთანხმება იმ შეფასებაში, რომ საქართველოს პატრიარქის სიტყვა მნიშვნელოვანია მრავალი თვალსაზრისით, მათ შორის სამართლებრივადაც.

კვლევის შედეგები

საქართველოს სახელმწიფოსა და ეკლესიას შორის ხელმოწერილი კონკორდატის სამართლებრივი შეფასებით, ხაზი გაესვა დოკუმენტის საერთაშორისო მნიშვნელობას, რითაც ამაღლდა საქართველოს, როგორც საერთაშორისო სამართლის სუბიექტის ავტორიტეტი.

დასკვნა

კონკორდატი საერთაშორისო ხელშეკრულებაა, რომელიც ორ სახელმწიფოს შორის იდება, აქედან ერთი არის წმინდა საყდარი (ვატიკანი) რომის პაპის მეთაურობით, მეორე მხარე - სახელმწიფო, რომლის საგანია ურთიერთობა კათოლიკურ ეკლესიასთან (კათოლიკეებთან ქვეყანაში). ასევე მისი შინაარსი გულისხმობს საერთო ინტერესების განსაზღვრას პიროვნებებთან, ინსტიტუტებთან და საეკლესიო ქონებასთან დაკავშირებით.

როგორც წესი, კონკორდატი შერეულ საკითხებს შეეხება, რომელიც არის ორივე მხარის - ეკლესიასა და სახელმწიფოს ინტერესთა სფერო. ამგვარი შეთანხმებები XV საუკუნიდან გავრცელდა, მათგან მნიშვნელოვანია კონკორდატი ლეონ X-ისა და საფრანგეთის მეფის ფრანსუა I შორის და 1801 წლის შეთანხმება ნაპოლეონსა და პიუ XVII-ს შორის, ამ უკანასკნელის ხელშეწყობით საფრანგეთის სახელმწიფომ ეპისკოპოსთა არჩევის პროცესში ჩარევის და ეკლესიის ქონების ნაციონალიზაციის უფლება მიიღო.

იტალიაში არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა ლატერანის კონკორდატს, რომელსაც 1929 წლის 11 თებერვალს ხელი მოაწერეს ბენიტო მუსოლინიმ და კარდინალმა გასპარიმ. იგი სხვა

[5] საპატრიარქოს უწყებანი, #42, 18-24 ოქტომბერი, გვ. 4, 5, 6, 7.

საკითხებთან ერთად ეხებოდა საშუალო განათლების სისტემაში კათოლიკეობის სწავლების საკითხს.

ვატიკანსა და გერმანიას შორის კონკორდატი გაფორმდა 1933 წლის 20 ივლისს, ის, რომელიც დღემდე გაუქმებული არაა.

1984 წლის 18 თებერვალს კვლავ დაიდო ანალოგიური ხელშეკრულება იტალიაში, რომელსაც ხელი მოაწერეს ბენიტო კრაქსიმ და კარდინალმა კაზაროლიმ, ამ ხელშეკრულებით კათოლიკეობა უკვე აღარ წარმოადგენს იტალიის სახელმწიფოს ოფიციალურ რელიგიას.[6]

კონკორდატი თანამედროვე გაგებით გაუთანაბრდა კონსტიტუციურ შეთანხმებას, რაც გულისხმობს ქრისტიანული ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთმიმართებას. მისი პრაქტიკულ სიბრტყეში გადატანა მოიაზრებს მათ შორის სამართლებრივი ურთიერთობის მოწესრიგებას, საქართველოსათვის მოცემულ დროში სასურველი მოდელის შექმნას, რომელიც ეფუძნება სახელმწიფოსა და ეკლესიის კონსენსუალურ ნებას.[7]

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის ილია II-ისა და საქართველოს პრეზიდენტის ედუარდ შევარდნაძის მიერ სვეტიცხოვლის დიდ ტაძარში ხელმოწერილი კონსტიტუციური შეთანხმება, არა თუ აკმაყოფილებს საერთაშორისო მოთხოვნათა სტანდარტებს, არამედ იგი გახდა საფუძველი საქართველოს უზენაეს კანონში, კონსტიტუციაში, გაჩენილიყო მე-4, მე-5, მე-6 და ა.შ. მუხლები, სადაც აისახა საქართველოს გზა ევროპისაკენ. პატრიარქის სიტყვაში კი წარმოჩენილია შეთანხმების იდეურ-სამართლებრივი მხარეც, რაც მის ისტორიულ დატვირთვასაც განაპირობებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს კონსტიტუცია, თბ., 1995,
2. აბაშიძე, რელიგიური კანონმდებლობის პერსპექტივები საქართველოში, (ქრისტიანობის ლექსიკონი პიეტრო-პეტროზილი), თბ., 2003,
3. ბატიაშვილი ე., საუბრები ილია მართალზე, თბ., 2021,
4. ლობჟანიძე გ., სახელმწიფო სამართალი, თბ., 2022,
5. საპატრიარქოს უწყებანი, #42, 18-24 ოქტომბერი,
6. სონღულაშვილი ვ., სახელმწიფოსა და ეკლესიის სამართლებრივი ურთიერთობა XI-XII საუკუნეების საქართველოში, თბ., 2016.

[6] აბაშიძე, რელიგიური კანონმდებლობის პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 2003 (ქრისტიანობის ლექსიკონი პიეტრო-პეტროზილი).

[7] სონღულაშვილი ვ., სახელმწიფოსა და ეკლესიის სამართლებრივი ურთიერთობა XI-XII საუკუნეებში საქართველოში, თბ., 2016, გვ. 13.